

DRŽAVNI
ZAVOD ZA
INTELEKTUALNO
VLASNIŠTVO
REPUBLIKE
HRVATSKE

**Zakon o izmjenama i dopunama
ZAPSP-a
i
Direktiva 2012/28/EU
o određenim dopuštenim
korištenjima djela siročadi**

mr. Tajana Tomić, dipl. iur.

Uvod

- **Javne institucije: javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove i muzeji kao i arhivi, ustanove za filmsku i audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju osnovane u DČ provode sveobuhvatnu digitalizaciju svojih zbirki i arhiva s ciljem stvaranja europskih digitalnih knjižnica.**

Doprinose širenju i očuvanju europske kulturne baštine što je značajno za stvaranje europskih digitalnih knjižnica kao što je Europeana

- Digitaliziraju slobodna djela kojima je istekao rok zaštite, digitaliziraju zaštićena djela s odobrenjem autora.
- U slučaju kad nije moguće utvrditi autora ili nositelja prava, odnosno kad je autor utvrđen, ali se i uz pažljivu pretragu ne može pronaći kod tzv. **djela siročadi** bilo je potrebno naći određeni zajednički pravni okvir za korištenje takvih djela i predmeta zaštite srodnih prava.

Direktiva 2012/28/EU o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi – izmjena ZAPSP-a

---

- 25. listopada 2012. donesena je **Direktiva 2012/28/EU o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi** koja obvezuje države članice da donesu njoj odgovarajuće zakone i druge propise **do 29. listopada 2014. godine**
- Bila je potrebna izmjena i dopuna ZAPSP-a u dijelu koji se odnosi na ograničenja i iznimke autorskih prava - da se dopusti reproduciranje i stavljanje na raspolaganje javnosti djela siročad u određenim slučajevima sljedećim **javnim institucijama**:
  - **javno dostupnim knjižnicama, obrazovnim ustanovama i muzejima kao i arhivima, ustanovama za filmsku i audio baštinu te javnim organizacijama za radiodifuziju.**

Djela siročad *orphan works*

Djela siročad (*orphan works*) su djela i predmeti zaštite srodnih prava (umjetničkih izvedaba, fonograma i videograma) kojima nije identificiran autor odnosno drugi nositelj prava, odnosno, ako je i identificiran, nije pronađen unatoč pažljivoj potrazi koja je provedena i evidentirana sukladno odredbama Direktive 2012/28/EU.

Prava autora i koautora koji su identificirani ostaju netaknuta, oni moraju dati odobrenje za korištenje djela odnosno druge zaštićene građe, a javne institucije su dužne navesti njihovo ime prigodom korištenja djela.

Svrhe slobodnog korištenja djela prema Direktivi 2012/28/EU

- **Javne institucije** mogu reproducirati djela siročad koja su sadržana u njihovim zbirkama:

u svrhu digitalizacije, stavljanja na raspolaganje javnosti, indeksiranja, katalogiziranja, očuvanja ili obnove te ih mogu stavljati na raspolaganje javnosti.

- Radnje reproduciranja i stavljanja na raspolaganje javnosti mogu poduzimati samo **radi postizanja ciljeva vezanih uz njihove zadaće od javnog interesa, posebno radi očuvanja i obnavljanja djela siročadi koja čine sastavni dio njihovih zbirki te osiguravanja njihove dostupnosti za kulturne i obrazovne potrebe.**
- Institucije mogu od takvih korištenja ostvarivati prihode, isključivo u svrhu pokrivanja svojih troškova u svezi s digitalizacijom i stavljanjem na raspolaganje javnosti djela siročadi.

Djela na koja se Direktiva 2012/28/EU odnosi

- djela izdana u obliku knjiga, časopisa, novina, magazina ili drugih **pisanih tiskovina** koja čine sastavni dio zbirki u javnim institucijama;
  - **kinematografska ili druga audiovizualna djela** koja čine sastavni dio zbirki u javnim institucijama;
  - **kinematografska ili druga audiovizualna djela koje su proizvele (producirale) javne organizacije za radiodifuziju do zaključno 31. prosinca 2002. godine i koja se nalaze u njihovim arhivima;**
  - djela koja su ugrađena ili uključena u gore opisana djela
- ako su zaštićena autorskim pravom i prvi puta izdana ili emitirana ili na drugi način objavljena u Hrvatskoj.

Pažljiva pretraga – minimum izvora za pretragu prema Direktivi 2012/28/EU

Javne institucije dužne su prije upotrebe djela provesti **pažljivu pretragu za djela i predmete zaštite srodnim pravom (zaštićenu građu)** za koja nije identificiran autor ili nositelj srodnih prava u svrhu utvrđivanja statusa djela.

Ako postoje dokazi na temelju kojih se može zaključiti da se relevantni podaci o nositeljima prava mogu pronaći u drugim državama, pretražit će se i izvori podataka dostupni u tim državama.

Pažljiva pretraga – minimum izvora za pretragu prema Direktivi 2012/28/EU

---

za objavljene knjige:

- a. zbirke obveznih primjeraka, knjižnične kataloge i normativne datoteke koje vode knjižnice i druge institucije,
- b. udruženja nakladnika te udruženja autora u Hrvatskoj,
- c. postojeće baze podataka i registre, WATCH (Writers, Artists and their Copyright Holders), ISBN (International Standard Book Number) i baze podataka o knjigama u tisku,
- d. baze podataka odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za ostvarivanje prava reproduciranja,
- e. izvori koji povezuju višestruke baze podataka i registre, uključujući VIAF (Virtual International Authority Files) i ARROW (Accesible Registers of Rights Information and orphan Works).

Pažljiva pretraga – minimum izvora za pretragu prema Direktivi 2012/28/EU

---

za novine, časopise, dnevne listove i periodične publikacije:

- a. ISSN (International Standard Serial Number) za periodične publikacije,
- b. kazala i kataloge iz knjižnica i zbirki,
- c. zbirke obveznih primjeraka,
- d. udruženja nakladnika te udruženja autora i novinara u Hrvatskoj,
- e. baze podataka odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za ostvarivanje prava reproduciranja.

Pažljiva pretraga – minimum izvora za pretragu prema Direktivi 2012/28/EU

---

za vizualna djela, uključujući likovna djela, fotografije, ilustracije, nacрте, arhitekturu, skice kasnijih djela i druga slična djela koja se nalaze u knjigama, dnevnim listovima, novinama i časopisima te u drugim djelima:

- a. izvori kao za objavljene knjige, novine, časopise, dnevne listove i periodične publikacije i
- b. baze podataka odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za vizualne umjetnosti, uključujući i udruge za ostvarivanje prava reproduciranja
- c. prema potrebi, baze podataka agencija za arhiviranje slika.

Pažljiva pretraga – minimum izvora za pretragu prema Direktivi 2012/28/EU

---

za audiovizualna djela, umjetničke izvedbe, fonograme i videograme:

- a. zbirke obveznih primjeraka,
- b. udruženja producenata u Hrvatskoj,
- c. baze podataka institucija za filmsku i audio baštinu te nacionalnih knjižnica,
- d. baze podataka s relevantnim normama i oznakama kao što su ISAN (International Standard Audiovisual Number) za audiovizualnu građu, ISWC (International standard Music Work Code) za glazbena djela i ISRC (International Standard Recording Code) za fonograme,
- e. baze podataka odgovarajućih udruga za kolektivno ostvarivanje prava, posebno za autore, izvođače, proizvođače fonograma i proizvođače videograma (filmske producente),
- f. popise suradnika i druge podatke koji se pojavljuju na omotu djela ili predmeta srodnog prava,
- g. baze podataka drugih udruženja koje predstavljaju određenu kategoriju nositelja prava.

Kada se provodi pažljiva potraga u RH

Pažljiva potraga provest će se ako je djelo prvi puta izdano ili, ako nije izdano, prvi puta emitirano u Hrvatskoj.

Za kinematografska i druga audiovizualna djela pažljiva potraga provest će se ako filmski producent ima u Hrvatskoj svoje sjedište ili uobičajeno boravište.

Za kinematografska djela koje su proizvele javne organizacije za radiodifuziju do zaključno 31. prosinca 2002. i koja se nalaze u njihovim arhivima pažljiva potraga provest će se ako organizacija za radiodifuziju koja ih je objavila javnosti uz odobrenje autora ili drugog nositelja prava ima svoje sjedište u Hrvatskoj.

Evidencije o pažljivim potragama

Javne institucije dužne su voditi evidenciju o provedenim pažljivim potragama.

Podatke iz tih evidencija dostavljat će Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo kao nacionalnoj instituciji koja će podatke proslijediti Uredu za harmonizaciju na unutarnjem tržištu radi njihove pohrane u jedinstvenu javno dostupnu bazu podataka koju na Internetu uspostavlja i kojom upravlja taj Ured u skladu s Uredbom (EU) broj 386/2012.

Evidencije o pažljivim potragama

Evidencije koje provedu javne institucije moraju obuhvaćaju najmanje sljedeće podatke:

- a. rezultate pažljivih potraga koje su te institucije provele i na temelju kojih su izvele zaključak da se djela ili predmeti srodnih prava smatraju djelima odnosno predmetima srodnih prava siročadi,
- b. korištenje djela ili predmeta srodnih prava siročadi koje poduzimaju te institucije,
- c. sve promjene o prestanku statusa djela odnosno predmeta srodnog prava siročadi koje koriste te institucije,
- d. važeće kontakt podatke institucije.

Uzajamno priznavanje djela siročeta u državama EU

Djelo ili predmet zaštite srodnih prava koje se smatra djelom siročetom u jednoj državi članici, smatrat će se djelom siročetom u svim državama članicama i moći će se koristiti u skladu s propisima ove Direktive 2012/28/EU.

Okončanje statusa djela siročadi

Direktiva propisuje i mogućnost okončanja utvrđenog statusa djela siročadi, ako se nositelj prava pojavi i zatraži ostvarivanje svojih prava u odnosu na njegovo autorsko djelo ili drugu zaštićenu građu. U tom slučaju nositelj prava ima pravo na pravičnu naknadu za prethodno korištenje djela od javnih institucija koje su koristile djela.

Pri utvrđivanju pravične naknade potrebno je na odgovarajući način uzeti u obzir ciljeve države članice u području promicanja kulture, nekomercijalnu svrhu korištenja od strane javnih institucija koje su djelo siroče koristile za ostvarivanje ciljeva vezanih uz njihove zadaće od javnog značaja, kao što su promicanje učenja i širenje kulture, te moguće štete koje su pretrpjeli mogući nositelji prava.

Cilj usklađivanja ZAPSP-a s Direktivom 2012/28/EU

Cilj izmjena i dopuna ZAPSP-a je usklađivanje ZAPSP-a s Direktivom 2012/28/EU o određenim dopuštenim korištenjima djela siročadi.

Cilj je i uspostaviti pravni okvir koji će olakšati digitalizaciju i širenje djela i druge građe zaštićene autorskim pravom ili srodnim pravima za koju se ne može identificirati nositelj prava ili se nositelj prava, čak i ako je utvrđen, ne može pronaći - djela siročadi.

To je jedna od ključnih aktivnosti Digitalnog plana za Europu koji je prezentiran u komunikaciji Europske komisije.

Nakon stupanja na snagu ovog Zakona u Hrvatskoj javno dostupne knjižnice, obrazovne ustanove i muzeji kao i arhivi, ustanove za filmsku ili audio baštinu te javne organizacije za radiodifuziju mogu provoditi sveobuhvatnu digitalizaciju svojih zbirki i arhiva s ciljem stvaranja hrvatskih digitalnih knjižnica koje će se uklopiti u sustav europskih digitalnih knjižnica. Time se doprinosi očuvanju i širenju hrvatske kulturne baštine koja je dio europske kulturne baštine. Usklađenim djelovanjem posredstvom Direktive 2012/28/EU države članice Europske unije, a među njima i Republika Hrvatska, doprinose stvaranju europskih digitalnih knjižnica kao što je Europeana.

Stupanje na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZAPSP-a

---

24. listopada 2014. Hrvatski sabor donio je odluku o proglašenju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima, Zakon je objavljen u „Narodnim novinama“ br. 127 od 29. 10. 2014., a stupio je na snagu 6. studenog 2014.

Orphan Works Database

Orphan Works Database u funkciji je i javno je dostupna na stranicama EU Promatračnice. Nadležne institucije HU i UK unijele su u bazu prve podatke o djelima siročadi. U bazi nisu vidljivi PDF-ovi samih autorskih djela niti linkovi na ta djela.

Orphan Works Database

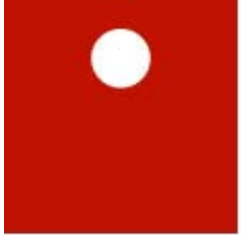

Link na video:

<https://oami.europa.eu/ohimportal/hr/web/observatory/home>

Baza podataka:

<https://oami.europa.eu/orphanworks/#search/basic/category/1>

Hvala što ste me slušali!